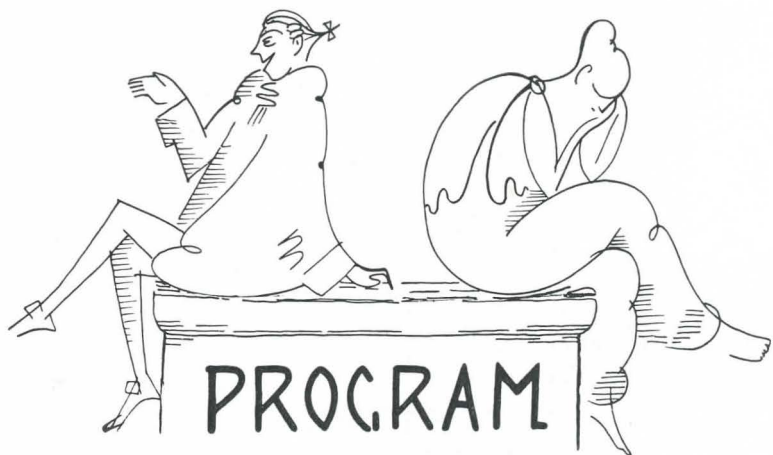

AARHUS TEATER

AARHUS TEATER
DIREKTION: POUL PETERSEN

TEKSTBIDRAG:

Georg Andrésen:

ERIK ROSTBØLL – AFTENENS DEBUTANT

Elith Helmig:

BESØGSTID – ET SPIL OM ENHVER

ERIK ROSTBØLL

Aftenens forfatter

Aftenens debutant

Erik Rostbøll har været vidunderbarnet i efterkrigstidens folkelige danske åndsliv. En farlig position.

Når han ikke for længst er sat i fold, og når han stadig er en mulighed – som i aften en debutant – så skyldes det, at det lykkeligt er lykkedes ham at sno sig udenom, holde sig klar af enhver literær »strømning«: han selv som hans literære produktion synes stykket sammen af mange ting, bygget over mange motiver og komponeret efter mange perspektiver. Der er et skær af ødselhed omkring alt ham angående.

Rostbøll debuterede officielt i efteråret 1953 med romanen »– og Hanen galede anden gang.« I tre lande – typisk for ham. Det beskedne har han altid undvejet. I virkeligheden fandt debut'en sted allerede i gymnasieårene. Det skal siges til hans hæder, at han aldrig personlig har afsløret, at Erik Rostbøll var den »E. R.«, der under besættelsen på det illegale forlag »Skræp« i Aarhus udgav skriftet »Du må ikke hade mennesker«.

De, der nu ved Erik Rostbølls debut som dramatiker drømmer om at se en ny Kaj Munk i ham, vil kunne styrke deres tro og håb med, at Rostbøll straks fra starten viste sig som et menneske, der ikke var bange for at gå mod strømmen. Unge Rostbølls frihedskæmper gik i døden med tilgivelse for sine bødler på læberne: Selv tyskerne måtte vi ikke hade, hvor rigtigt det end var, at vi bekæmpede dem.

Fra første færd var *selverkendelsen*, menneskekundskabens fornemste betingelse, et hovedmotiv i al hans færd. Han har fulgt linjen op lige til sin sidste bog »Den hellige Elendighed«, hvori han peger på de store problemer, som Asien frembyder for verdens fremtid.

Gymnasiasten søgte til højskolen, først som elev og derefter som lærer. Han er forblevet nær ved den.

Næste station var journalistikken, som han for alvor tog fat på i Oslo – ikke blot som *Morgenpostens* meget vågne literære medarbejder, men også i marken. Som reporter. Erik Rostbøll drog til Tyskland og masede sig dybt ind på livet af efterkrigstidens tyske mennesker. Prøvede på at lodde deres problemer. Han fo'r til Ungarn og nåede helt ind i oprørets Budapest for bagefter at vove livet i ildlinjen, ingenmandslandet, hvorfra man bjergede flygtninge ud i friheden.

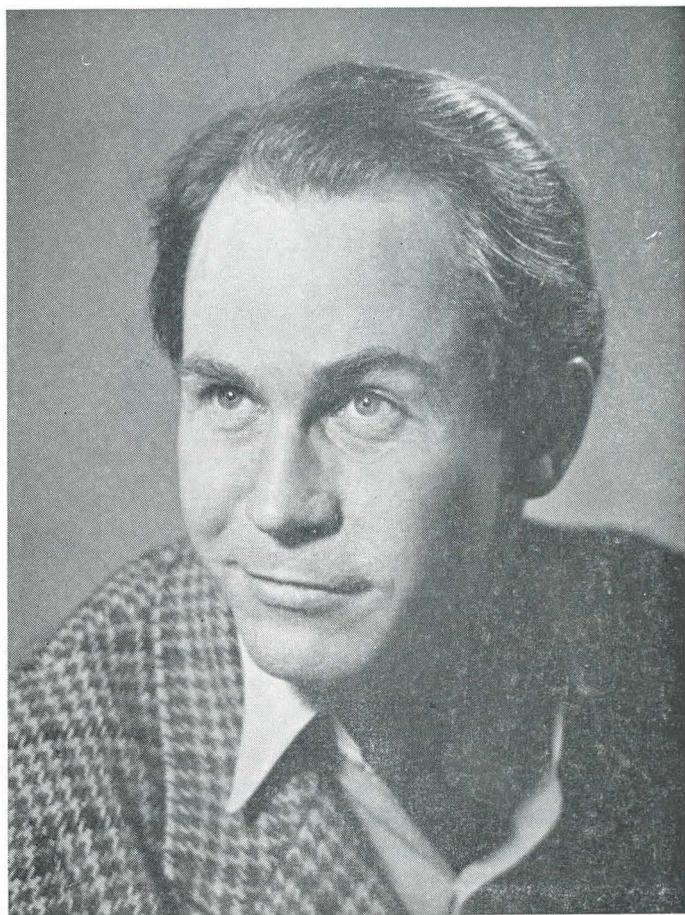
Begge dele er lige typiske for ham. Han er aldrig blevet et skrivebordsmenneske. Der er forblevet et godt stykke sund natur stikkende i denne blussende literære Aladdin. De, der med tvivl og angst følger hans planer om et dansk »folkeligt akademi«, kan føle stor tilfredsstillelse i, at han foreløbig har placeret dette midt i sit hjem – mellem en klog kone og livlige børn – og midt på heden i Randbøl.

Romanerne har sneget sig op til to i tal – med en tydeligt dalende kurve efter den første eklatante sejr. En ny er på vej. Den siges at skulle bringe ham revanche.

For øvrigt er Rostbøll lige nu akkurat lige glad. For nu sker der igen noget nyt.

Aarhus Teater føder i aften dramatikeren Rostbøll.

Georg André sen.

GYRD LØFQUIST

Aftenens instruktør

Wm. Knoblauch

For første gang i sæsonen 1959-60 byder Aarhus Tteater Wm. Knoblauch velkommen på den scene, hvor han igennem en årrække har haft sit daglige virke og været en uundværlig kraft.

Wm. Knoblauch har altid været parat til at støtte, hvad der er *nyt* – til at hjælpe et »Forsøg« – hvis han synes, det er det værd! Man husker ham endnu som *Estragon*, den ene af vagabonderne i *Samuel Beckett's* dengang herhjemme ukendte »VI VENTER PÅ GODOT«.

»Jeg er kommet for at spille *Johannes Halt i* »BESØGSTID«,« siger Wm. Knoblauch, »fordi både rollen og Erik Rostbøll's skuespil interesserer mig og for sammen med mine kammerater at give en ny dramatiker dåben.«

Vi vil håbe der i fremtiden bliver mange roller, såvel moderne som klassiske, til denne storartede skuespiller, hvis trofasthed mod Aarhus Teater vi med god grund kan være taknemmelige for.

BESØGSTID

– *et spil om enhver...*

På en rejse i Østen – i »Den hellige Elendighed«s verden – er en ung kristen forfatter blevet krævet til regnskab for sin egen verden, hvis elendighed måske er, at den – som Grundtvig sagde – »fjaser med det hellige«.

Forfatterens oplevelser i de religiøse idealismes verden, hvor man kan ofre alt for »den kostbare perle«, ligger bag hans opgør med en verden, hvor man kaster perler for svin.

Bag denne dramatiske debut aner man Søren Kierkegård – men der er vist mere sorg end vrede bag det billede, forfatteren tegner, selv om han har lært sig at få smilet frem, når han ikke længere kunne holde gråden tilbage over en verden, der ikke kender sin *besøgstid*.

Skuespillet handler om kirkens nød – men, hvad enten man nu vil vide af det eller ej, så er kirkens nød tidens nød. Man kan derfor ikke afvise skuespillet som en kristelig specialitet. Det gælder enhver, når der fjases med det hellige. En tænker har sagt, at vejen ud af helldommen er vejen ind i barbariet. Engang førte det til et folks undergang, at man forsømte *besøgelsestiden*.

Men skuespillet handler også om en kultur, der er ved at gå under, fordi den nu kun er souvenirs – kan-du-huske-

kulisser. »Værdier kan ikke arves, de er kun værdier, så længe de er udtryk for en livsform, der forpligter.« Vi ejer kun, hvad vi har i levende brug.

Symbolet for vor tids »kultur« er de behagelige fjernsynsstole. Vort forhold til kulturen er et *fjern* - synsfænomen – vi betragter det i afstand gennem ruden – måske måbende gennem bussens vinduer fra behagelige flyvemaskinestole – flydestole. Ud at se! Det er tidens slogan. Tilskuermentaliteten har magten. Vi har glemt, at »åndens løsen er bedriftet«. I dag består bedriften i – at glo. Kultur er blevet monumenter – gravsten: »Herunder hviler – den kristne kultur.«

Pastor Halts kirke er en haltende kirke i en haltende verden. Den ved ikke, hvad ben den skal stå på. Skal den leve livet i den gamle stuehalvdel med »mahogni og hestehår« eller i den moderne halvdel med »tomatfarvede fjernsynsstole«? Skal den være tro mod traditioner eller med på noderne og moderne?

Situationen er anslået i stykkets første replik: »Nej, der kommer ingen.« »Af to tusinde syv hundrede og halvtreds sognebørn er der ikke én, der har noget at tale med sin præst om.« »Det er meningsløst at forkynde en sandhed, som ikke er til, fordi den ingen bevæger – det er uudholdeligt for en præst at leve uden menighed.«

Kirken er isoleret – hjemløs i verden – *ensom i ørkenen*.

Da kommer *fristeren* atter til den forkomne i ørkenen. *Tidsånden*, for hvem intet er helligt, hverken sandhed eller kærlighed, rykker ind i præstegården og tilbyder helligånden sin hjælp: et andelsforetagende, fortid og fremtid, tidsånden

(fortsættes side 23)

Lise Wolst

Karen Lund

John Hahn-Petersen

8. forestilling i sæsonen 1959-60

BESØGSTID

Skuespil i 5 akter af

ERIK ROSTBØLL.

Iscenesættelse: Gyrd Løfquist.

Dekorationer: *Ivan Mogensen*. – Kostumer: *Maria Deleuran*.

Personerne:

Johannes Halt	<i>Wm. Knoblauch</i>
Tinne Halt	<i>Lise Wolst</i>
Wilhelm Geleghenheit	<i>John Hahn-Petersen</i>
Marie Halt	<i>Karen Lund</i>
Frøken Huld	<i>Mime Fønss</i>
Gartner Juul	<i>Gunnar Stryhn</i>
Fru Juul	<i>Marie Brink</i>
Skovfogeden	<i>Jørgen Fønss</i>
Fru Skovfogeden	<i>Elin Reimer</i>
Uddeleren	<i>Preben Harris</i>

En herre	<i>André Sallyman</i>
Redaktøren	<i>Harald Hejst</i>
Provsten	<i>Paul Smyrner</i>
Første præst	<i>Troels Munk</i>
Anden præst	<i>Jørgen Blaksted</i>
Tredie præst	<i>Poul Gulstad</i>
Martin Halt	<i>Ulf Stenbjørn</i>
Første flyttemand	<i>Fritz Brun</i>
Anden flyttemand	<i>Gustaf Bentsen</i>

Spilletid: ca. 2³/₄ time. – Længste ophold efter 3. akt.

Mime Fønss

Gunnar Stryhn

Marie Brink

og helligånden i kompagni! Kirken har haft fiasko, nu lokkes den med succes. Nå folket ikke vil komme til kirken, må kirken komme til folket – blive »folkelig«. »Alt dette vil jeg give dig, hvis . . .« Det gælder om at følge med tiden.

– Men hvis nu tiden er ad helvede til?

I præstegårdens loftsetage boer en mærkelig gæst, en hjemvendt missionær, der har levet hele livet blandt de underudviklede. Hun er latterlig i civiliserede øjne – men – det har hun råd til, for hendes værdighed hænger ikke i det almindelige omdømmes tynde tråd – men i Guds hånd. Hendes myndighed aftvinger – meget mod deres vilie – alle respekt.

Og nu udkæmper tidsånden og sandhedsånden en spændende og elegant duel – den smarte Satan og den umoderne Gud, der ikke er bange for at tabe prestige, for han er »den, som er« og skal ikke leve af menneskegunst.

Det afsløres, hvor jammerligt det står til med den kristne børnelærdom. Man ler, når man dummer sig i »selskabslegen« – det er jo en slags quiz eller kvikke hoveder, der desværre viser, at »De kristne er – hedninger. De civiliserede er – underudviklede. Teologi er – selvforsvar«.

Redaktøren røber den vestlige verdens motivering for religiøs interesse: For ikke at gå til i materialismens overflod, for dog at markere mennesket som et højere væsen og seje i kapløbet med kommunismen må kulturen have en »kirkeside«. Gud, livets lys og glædens kilde bliver et *ræbemiddel mod forædthed*, en lille luftpille, der garanterer, at man er et åndsvæsen.

Den, der smør godt, kør godt. Turistbussen og den vest-

lige folkevogn skal smøres med kirkelig salvelse. Det ideelle sigte betaler sig – både i rejsebureauet – og i det større firma: den vestlige verden. På et kirkeligt folkemøde mixer man på et kristent kulturprogram – et kristeligt demokratisk manifest.

Da kommer Martin – kirkens søn – hjem og sætter sit ophav på plads. Han har i Østen lært, at Gud er mål og ikke middel, og at vore tanker om Gud spærrer for Gud. Der går dom over en teologi, der lider af »heksesked«: Gelegheds teologi: »Det må gøres til en naturlig ting for menneskene at være syndere. Syndernes forladelse er det mest demokratiske af alt.«

Denne teologi er en *snobben nedad*, en *religiøs nihilisme*, hvor man *dyrker nederlaget* for at vinde Guds nåde.

»Nederlagets vidnesbyrd er den sikreste vej til succes.«

Både sejre og nederlag kan mennesket dyrke. Man kan blive farisær af toldersindet! Man skal ikke undervurdere djævelen. Hvad han ikke kan udrette som mørkets fyrste, kan han opnå som Lucifer, lysbringeren, der lokker med lyset.

Kirken optræder som fristeren i ørkenen. Den vil have os til at kaste os ud i tillid til, at herren giver englene befaling til at bære os. Den lokker med afgrunden, forkynder nederlaget for at vinde Gud! Det er falskneri! Det er at friste Gud!

Man må ikke kaste sig ud – men fortsætte under dommen opad mod lyset, det afslørende og livgivende lys, som på én gang er sandhed og kærlighed, nådens lys, som er Gud. At

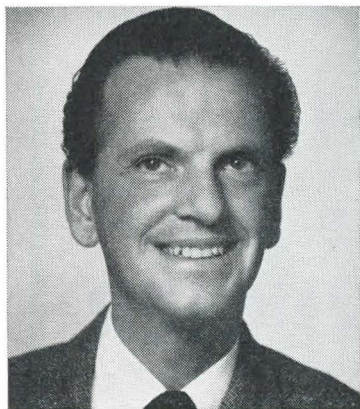
kende Gud er at føle sig afsløret, dømt og kaldet til nyt liv – således befrugter Guds væsen menneskets væsen. Det er budskabet, digteren vil bringe.

Det er ikke konfrontationen med kulturarven, men mødet med Gud, der genføder liv på jord. Er vi hjemme, når han besøger os.

Elith Helmig.

Elin Reimer

Jørgen Fønss

Preben Harris

André Sallyman

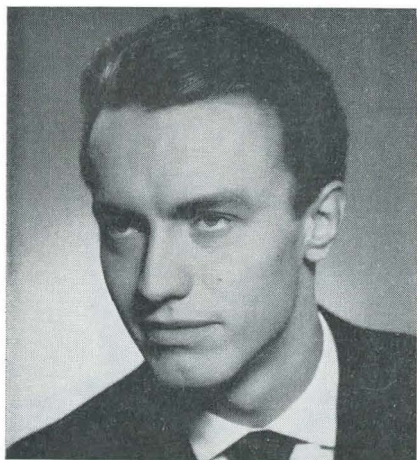
Harald Hejst

Paul Smyrner

Troels Munk

Jørgen Blaksted

Poul Gulstad

Ulf Stenbjørn

Fritz Brun

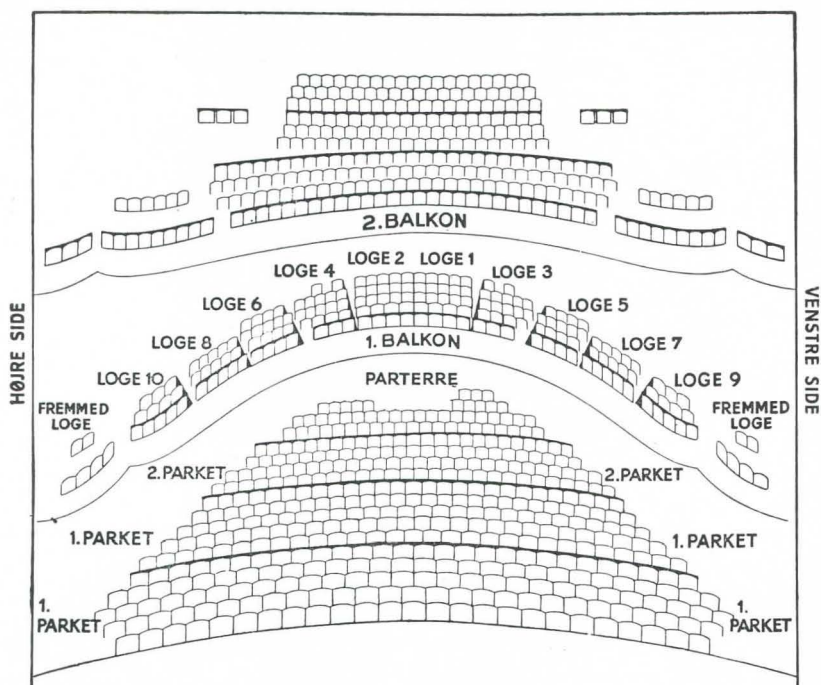

Gustaf Bentsen

AALBORG TEATER får premiere på et nyt engelsk stykke af Jeremy Kingston. Den danske titel bliver »*Hvad rager det mig*«. For instruktionen står Leon Feder og hovedrollerne spilles af Karl Erik Christophersen, Vera Tørresø og Baard Owe.

ODENSE TEATERS næste premiere bliver på Gotthold Ephraim Lessing's »*Nathan den Vise*« med Edouard Mielche som gæsteinstruktør og med Finn Lassen i titelrollen.

AARHUS TEATER vil efter Erik Rostbøll's skuespil »*Be-søgstid*« begynde prøver på Noel Coward's »*Min kone spørger*« i Bodil Lindorff's iscenesættelse og med Mime Fønss, Lise Wolst, Jørgen Fønss og Elin Reimer i hovedrollerne. Endvidere bliver der prøvet på årets forsøgsscene-forestilling som bliver et program sammensat af Eugene Ionesco's »*Stolene*« og Samuël Beckett's »*Krapps sidste bånd*«.

	Ord. pris		Ord. pris
1. parket, 1.—5. rk.	10,00	1. balkon, klapsæder	6,00
1. parket, 6.—10. rk.	9,00	Fremmedloge, 1. rk.	12,00
2. parket	8,00	Fremmedloge, 2. rk.	10,00
Parterre	7,00	2. balkon, 1. rk.	8,00
1. balkon, 1. rk.	10,00	2. balkon, 2.—4. rk.	5,00
— øvr. rk. loge 1—4	9,00	2. balkon, 5.—7. rk.	4,00
— øvr. rk. loge 5—10	8,00	2. balkon, 8.—10. rk.	2,00

Billetter kan købes og forudbestilles uden forhøjelse 6 dage frem fra kl. 11—17 i Scalas forhal. Derudover salg til forestillingsdagen fra kl. 17 i billetkontoret i teatrets forhal. — **Telefon 2 26 22.**

Billet-priserne kan forandres ved gæstespil, tourneur og særforestillinger. — Ved tlf.-bestilling betales et noteringsgebyr af 15 øre pr. billet. — Alle ovennævnte priser er incl. garderobe.